

Warrant
in case of

(94 letters)

R. 14

Mount me

N° 1865-1894

9-XII-58

1.1
Leiden 3 Aug. 1891.

Hoogwettigebooren Heer,

Wellicht zal U mij de vrijmoedigheid ten goede houden, waarmede ik mij tot U wend om U eene kleine studie omtrent de Baskische klankleer en woordvorming aan te bieden, een overdruk uit de Verslagen en Mededeelingen der Kon. Akademie. Het lezen van Uwe veelomvattende geschriften over deze taal, wekte bij mij den wensch op om ook een steentje toe te voegen aan het gebouw, welks grondslagen door U onwrikbaar zijn gelegd. Zoo ik al hier en daar van Uwe meening moest

verschillen, toch neemt dit niet
weg, dat ik mij volkomen be-
wust ben mij onder Uwe Leer-
lingen te moeten rekenen.

Met verschuldigde hoogachting
HoogWelgeboren Heer, heb ik
de eer te zijn,

Uw HoogWelgeboren's

Dienstwillige Dienaar

C. Uhlenbeck

N° 1

1.2

Den Hoog Welgeboren Heer

des Heere Jhr. W. J. v. Eys.

Wkhembeck 3 Wnt 1891

Leiden, 20 Sept. 1891.

2.1

Hoogwelgeboren Heer,

Aangerien U mij in Uw welwillend schryven van 18 Aug. een paar vragen stelt, wil ik niet nalaten daar nog even op terug te komen: wel is waar, doe ik het eerst wat laat, maar ik wilde liever wachten, totdat ik kon onderstellen, dat U of reeds naar Uwe gewone woonplaats was teruggekeerd of althans spoedig daarheen zoude terugkeeren.

Ik ben er ten eerste over verheugd, dat mijn boekje bij U belangstelling heeft gevonden en houd mij verder voor Uwe critiek en opmerkingen aanbevoelen.

Wat de h- en k-questie betreft, durf ik niet zeggen, dat k physiologisch onmogelijk is, dat k uit h ontstaat, maar noch is de Indog. noch in andere taalgroepen is mij een dergelijke overgang bekend. De germaansche h (als

ook de Hongaarsche bsin három, ouder
chárom, vogul. korom) is, naar
men wil, uit x (scherpe spirant) ont-
wikkeld. Deze x was daer eene vereen-
vondiging van een dubbele klank xh
(x + h), uit ouder kh, die uit
enkelv. k was ontstaan.

Terwijl nu in 't Germaansch nagenoeg
alle indg. k's (palat. zoowel als
velare) tot spirantes, daarna tot h
(resp. hw) zijn geworden, vindt men
in 't Hongaarsch daarentegen de oorspr.
k nu eens bewaard, dan weder in h
overgegaan. Een dergelijke toestand als
in 't Hongaarsch schijnt, naar 't mij voor-
komt, ook in 't Baskisch aanwezig te
zijn. De plaatsnaam Petriquir (Betriquir,
Uwe Etude sur l'or. et la form. des verb. aux., p. 11)
staat hier wel tegenover, maar de for-
mata error is niet duidelijk en dikwijls
ziet men, dat plaatsnamen zich aan de
gewone klankwetten onttrekken. Kan Petri-
quir (dat eerder romaansch dan bas-

Kisch schijnt te wenen) niet juist ten gevolge
van des algemeenen overgang van k in h
in de mond der Barker tot Pedriken zijn
geworden, terwijl de oorspronkelijkste vorm
Pedriquis door Romaanschen invloed later
weer de overhand behield. ² —

De mogelijkheid eener oorspr. verwant-
schap tusschen de groote taalstammen wordt
door verscheidene geleerden verworpen, doch
b.v. Ascoli heeft de Nesso Ario-Semi-
tics bepleit en Delitzsch heeft dies, naar
ik meer, bewezen. Want, hoewel er in zijn
Studien über ind. sem. wurzelverwantschaft,
ook gewaagd is onzes noze zijn, hij heeft
toch het bestaan van vaste verhoudingen tus-
schen het Semitische en Indogerm. consonan-
tisme aangetoond en tevens bewezen, dat
de Semitische radices alle op monosyl-
labische kunnen worden teruggebracht. Wat
de vergelijking tusschen 7 Ooral-altaïsch en
Indo-germaansch betreft, dese is nog in haar
eerste begin. Maar hoe dit ook zij, het
Barkisch staat, naar ik geloof, in verwij-

derden samenhang met het Indg. en Egypte-
semitisch, al moet ik toegeven, dat dit
een gevaarlijk terrein is en 't misrekenen
'des tijd vooruit loopen' mag genoemd
worden, om thans reeds hierover met
licht te willen verspreiden.

Met verschuldigde hoogachting en
oprechte gezegenheid heb ik de eer te
zijn, Hoogwelgeboren Heer,

Uw dienstw. dienaar

C. Uhlenbeek

22

Monsieur: Jonkheer van Eys

Grand Hotel

Baden

~~San-Remo~~

pres del

Zurich

Italie

Afsender:
C.C. Willebeck. Leiden.
des. Klooge Rindijk 1888

No 2

Whelenbeck
20 Sept. 91

note
pour le mot
verwyerde

Leiden, 26 December 1891.

Hoog Welgeboren Heer,

Voor eenige dagen ontving ik Uw Aperçu de la Grammaire Hollandaise, waarvoor ik U ten eerste mijn dank betuig. Het boekje is, naar ik meen, een zeer geschikte handleiding voor den vreemdeling om ontre taal te leeren en men krijgt er eene tamelijk juiste (een geheel juiste is wel niet mogelijk) voorstelling van onze uitspraak. Vooral is het praktisch te noemen, dat U, waar het noodig was, op 't onderscheid tusschen schrijf- en spreektaal heeft gewezen, hetgeen maar al te vaak in Hollandsche grammaticas wordt verzuimd. Op de scholen in ons land wordt de spreektaal immers geheel genegeerd en vormen als jij bent, jou boek enz. enz. als niet bestaande beschouwd.

Verder in antwoord van Uw schrijven van 8 Dec., zal ik nog even terugkomen op de k-h-questie.

Ik zou geenszins durven beweren, dat is 't algemeen een h niet tot een k kan worden, maar het is in andere talen geene voorbeeld van. Dat eene g (d.w.z. de g, zooals die in 't Fransch voor doffe vocalen klinkt) tot k wordt, komt vaak voor, b.v. in 't Germaansch en ongetwijfeld ook soms in 't Baskisch, zooals in kat naast gas, kat naast gut. Nemen wij nu 't provenç. gavi, kovi, zoo zoude men zeer goed kunnen aannemen, dat hieruit bask. kabi ontstond, waaruit zich - indien de h werkelijk uit k ontstaat is - later habi, abi ontwikkelde. Dat naast kabi in 't Baskisch nog kabi bestaat, zoude men kunnen verklaren, doordat uit samenstellingen als chorikabi een tegen de klankwet strijdig *kabi werd geabstraheerd. Daarentegen zoude ik mij moeilijk kunnen voorstellen, dat de Basken van prov. gavi direct habi zonder hebben gemaakt, daar de g voor hen toch een zeer gewone klank is.

Tegen 't berwaar, dat, bij aanneming ~~der~~ van de prioriteit der k, vele initiale k's, die

gebleven zijn, onverklaard blijven, zoude ik alleen in bedenkning kunnen geven, of het Baskisch wellicht niet twee soorten van k? heeft gekend — evenals 't Indogermaansch de ~~de~~ velare en de palatale k (q en k) en het Semitisch de qof en de kaf —, waarvan de eene soort steeds onaangetaast bleef. Deze mogelijkheid is aanmerking genomen, moet ik bekennen, nog niet van de prioriteit der h overtuigd te zijn, hoewel ik toegeef, dat de zaak niet zoo vast staat, als ik in mijn stuk woude te mogen aannemen.

't Grootste bewijs tegen mijn gevoelen, zoude zeker dit zijn, ^{dat} als de Basken, indien zij een woord in der tegenwoordiger tijd uit eene vreemde taal overnamen, dat met een h begon, en dit met een echt-bask. woord samenstelden, deze in der „inlaut“ gekomen h tot een k maakten. Daar ik echter 't Baskisch slechts uit boeken bez, weet ik niet of dit wel 't geval is. 't Kwam mij voor, dat de klankwet (hoe deze dan ook geweest moze zijn), die 't verschil tusschen eri en oddikeria, tusschen hume en arkume bewerkt heeft,

thans niet meer werkte.

Ik heb evenwel nog een ander, grond om de k voor ouder te houden, en wel deze, dat ik wegens de talrijke lexicale overeenkomsten tusschen 't Baskisch en de Indogerm. en Aegypto-Semitische talen, aan een gemeenschappelijke oorsprong van deze alle geloof, om welke reden ik geenszins ongenuegd ^{zou} zijn ook voor 't Baskisch 't bestaat van twee soorten van k aan te nemen (de eerste is hi naast Dakar-k, is kume naast arkume; de tweede is kukula, karraka, koko enz.).

Voorloopig echter is dit alles nog maar hypothese, maar bij verder onderzoek zal ik misschien een meer gedefinieerde opinie over deze kwestie krijgen. In elk geval ben ik u zeer verplicht voor Uwe opmerkingen, welke mij niet alleen een bewijs zijn Uwer belangstelling, maar ook tevens mij ernstig aan 't nadenken hebben gebracht.

In de hoop, dat het nieuwe jaer Uwe gezondheid geheel moge herstellen, blijf ik, met de meeste hoogachting

Uw dienaar
C. O. Uhlenbeck

32

M
W
E

u u

Monsieur Jhr. W. J. Eys

San-Remo.

Italie.

Hhlenbeck No 3

26 Decembre 1891

(La grammaire hollandaise)
devrait être traduite par écrit
pour K et h.

Amsterdam 27 Jan. 1892. ⁴

Hoozewelgeboore Heer,

heden ontving ik Uw brief, welke mij veel genoegen deed, vooral omdat ik eruit bemerkte, hoever U mijne verontwaardiging over den tegenwoordigen gang der Bascologie deelt.

Trouwens voor U, die het vak zelf heeft opgebouwd, moet, hetgeen er tegenwoordig geschreeven wordt, al bijzonder ergerlijk zijn.

Zoo U mijne Baskische Studien wil aankondigen, zal mij dit eene groote eer wezen. Maar Uw verzoek om een stukje naar aanleiding van de Charencey's etymologieën te schrijven heb ik terstond na ontvangst van Uw brief voldaan. Naas ik hoop, zal U het stukje niet te kraas vinden: het is mij onmogelijk mij zachter uit te drukken, zonder mijn conscientie geweld aan te doen. Het is mij altijd een steen des aanstoots geweest, dat iemand zonder linguïstische vorming als de Charencey het ais aanneemt van een serieus geleerde

te zijn. Ik geloof, dat menschen als hij
veel kwaad in de wereld doen.

Het is jammer, dat Flannemann de redac-
tent van 't tijdschrift is, want deze verdiende
werkelyk ook wel eens herinnerd te wor-
den, dat wetenschap iets ernstigs, en niet
maar willekeurig gissen en raden is.

Reeds meermalen had ik eens gedacht iets
tegen de jongere Basologie te schrijven,
maar ik had het steeds uitgesteld, daar
ik meende, dat het orgaan der Bas. Gesell.
schaft een stuk, waarin onbewimpeld de
waarheid wordt gezegd, niet zoude aanne-
men. Doch thans zal Uwe autoriteit
wel voldoende zijn om mijn - ik bekeer
het - niet zeer zachtmoedig stukje
te doen plaatsen.

Mij aanbevolen houdende in Uwe welwil-
lendheid blijf ik steeds, met oprechte
hoogachting

Uw dienstwilige

C. P. Ahlenbeck

Whlinbeck N° 4

2 Janv. 1892

(de Charancey)

Leiden 3 Maart 1892.

51

Hoog Welgeboren Heer,

Ten zeerste betuig ik U mijn dank voor de vriendelijke toezending van Stempff's geschrift over 't Baskische werkwoord, dat ik hedenmiddag ontving en thans heb doorgelezen. Zekerlijk is het de moeite waard met aandacht te worden bestudeerd en ik verwonder mij over de scherpsinnigheid van den auteur. Desniettemin berreedigt zijn betoog mij voor 't oogenblik nog niet, al moet ik toegeven, dat er veel verleidelijks in de theorie van den schryver is. Voorbeelden als verae ordenatuya en iangoyscoae emanie schijnen zeer voor Stempff's meening te pleiten. Maar de vergelijking met andere talen weerhoudt mij om haar onvoorwaardelijk aan te nemen.

Het is een opvallend verschijnsel in sommige talen, dat de derde pers. enkelv. (die het subject is) in den werkwoordvorm niet wordt uitgedrukt. Terwijl hebr. gātal-ti „ik dood“ beteekent (of „ik heb gedood“), heeft de zuivere stam gātal, zonder enig suffix, de beteekenis van „hij doodt (heeft gedood)“. Volkomen hetzelfde verschijnsel vindt men b.v. in 't Hongaarsch. Nu zoude ik geneigd zijn de betrekking van dakast tot dakar als eene dergelijke te beschouwen: het eenige verschil zoude wezen, dat hier de voorvoeging van een accusatiefpronomen heeft plaats gehad. Deze overeenstemming in conjugatie tusschen 't Baskisch en de genoemde talen heeft mij altijd getroffen en, al geloof ik niet, dat men dit als bewijs van verwantschap mag beschouwen, houd ik 't er toch voor, dat

by verschillende talen een gelijksoortige oorzaak dit gelijksoortige verschijnsel heeft te weeggebracht. Welke die oorzaak is, durf ik nauwelijks gissen. — Dit is de reden, dat het mij gewaagd voorkomt eene zoo op zich zelf staande verklaring der Baskische conjugatie te geven, maar 't zal mij steeds een groot genoegen zijn Uwe beschouwing van dit moeilijke onderwerp te vernemen, welke de op mijne zienwijze zeker een grooten invloed zal hebben. Immers mijne kennis van 't Baskisch is slechts uit boeken geput en wellicht zie ik gegevens over 't hoofd die een geoefend Bascoloog terstond tot zijne beschikking heeft.

Een punt, waarmede ik 't met der auteur niets eens kan wezen, is de opvatting van jakin, joan enz. als radicalen. Vóórmer als dakit, doa pleiten m. i. tegen deze meening. Hoe

Soch zoude het te verklaren zijn, dat
in de conjugatie van deze verba
met vetl. deelw. op n van deze slot-n
nagenoeg geene sporen zijn? Als men
daarentegen jaki, joa, ema, adi
als radicalen aanneemt, stuit men,
naar 't mij toeschijnt, niet op zulk
een groote moeilijkheid.

Maar U heeft mij doot de toe-
zending van Stempfs' stuk zeer
veel genoegen gedaan: zijne theorie
is in hooge mate „aangeregend” tot ver-
der onderzoek.

Met herhaalde dankzegging en op-
rechte hoogachting blijf ik steeds

Uw dienstwillige dienaar

C. Uhlenbeck

Uhlenbeck

No 5 52

3 Mars 1892

(Stempel)

Monsieur Jhr. W. van Eys

San-Remo.

$$\begin{array}{r}
 125 \\
 12 \\
 \hline
 250 \\
 125 \\
 \hline
 1500
 \end{array}$$

Italie

22

Leiden 20 Maart 1892.

Hoogwelgeboren Heer,

ten eerste betuig ik U mijner dank voor
Uwen brief van des 13^{den}, als ook voor
de welwillendheid, waarmede U mij de
verscheneen nummers van de Euskara
tes lees heeft afgestaan. Ik had dit tyd-
schrift nog nooit in handen gehad (wel
de Euskal erria, waarop ik een poos be-
zigtteekend geweest, doch die mij voor mijn
vergelijkende studie niet veel opleverde) en
't is mij derhalve een groot genoegen in
de gelegenheid te wesen ommede kennis te
maken. Mag ik het een poosje houden,
daar ik alles gaarne op mijn gemak
zoude doorlezen?

Ik verwonder mij over 't gebrek aan cri-
tiek van sommige bascologen: het kan
voor de Baskische studie, naar 't mij voorkomt,
niet anders dan schadelijk zijn, dat men
aan dese taal voortdurend nieuwe - wel

is waar romantische, maar groot-
tendeels zeer onwaarschijnlijke ver-
wantschappen, toedicht. B. v. Linnh-
mann's verbinding van 't Bask. met
de tales van 't Vindhya-gebergte
is volkomen onbewijsbaar — evenzoo
ook die van hen, welke 't Bask.
met de Kaukasustales in verband
brengen. Het is zonderling, dat
men, nadat u der wetenschappe-
lijker weg heeft ingelagen, steeds
doorgaat met wilde fantazieën

Zoo trof het mij b. v. dat Planne-
mann lat. balaena voor ontleend
uit 't Baskisch houdt zonder enige
verklaring van de n te geven. Som-
migen schijnen er ook bijzonder zeker
van te wezen, waar de voorvaders
der Basken, zool gewoond hebben,
met wie zij in voorhistorischen tijd
in connectie stonden enz. Lees cu-
riens is ook de etymologie, die Planne-
mann van lat. stare geeft (n. b. van

gr. hestie, haad, dat van bark. esi
zoude zijn afgeleid.!)

Ik ben benieuwd, wat er verder over
Stempf's theorie zal worden gezegd. Vol-
komen kan ik instemmen met hetgeen
U mij over naamvalles schreef (het
geheele gebruik van naamvalles is zoo
willkeurig en ik zou haast zeggen over-
bodig enz.) : ik zoude mij zeer goed
kunnen voorstellen, dat een volk
reeds eenmaal lang een verbaal begrip
konde uitdrukken een het tot het be-
wustzijn kwam, of dit actief of
passief was, of de handelende per-
soon in den nominatief of in den
instrumentalis stond enz. ; ja ik
ben zelfs overtuigd, dat de theorie
van Stempf ten deele althans te zeer
op abstracte grammatische redeneering
berust, die bij een meer of minder
beschaafd volk niet kan bestaan. Ook
wij Hollanders weten niet, welke
casus wij gebruiken ; als men zegt :

„ik ontvlucht hem“, denkt men,
er niet over na, of ontvluchten
hier transitief is of niet. In elk
geval ben ik geneigd te gelooven, dat
de kwestie is 't Baskisch niet van an-
dere aard is dan die is andere taal-
groepen, b.v. is 't Indogermaansch.

U vraegt mij naar de spelling van
der naam der stad Leiden: tegen-
woordig spelt men Leiden, voor-
heen daarentegen Leyden. De spelling
van plaatsnamen in Nederland is ook
vooral niet minder willekeurig dan
die van de andere woorden. Tegelijk
met dezen brief zend ik u een stuk over
spellingkwesties enz. van mijn collega
J. W. Muller, dat u wellicht eenig
belang zal inboezemen.

Met gevoelen van oprechte hoogach-
ting blijf ik steeds,

Hoogwelgebore, heer,
Uw dienstwillige dienaar
C. P. Uhlenbeck

Italië.

6.2

Der Hoogwelgeboren Heer
den Heere Jhr. W. J. van Eys
Widembek ^{N^o 6}
28 Mars 1892 San - Remo

N° 6

(Stempel)

No 7

Uhlenbeck

7

BRIEFKAART

AAN

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

San - Remo

Italie

Uhlenbeck

9 mai 1892

Hoogwelgebore, Heer,
hedenmiddag ontving ik 't nummer v. 't Baskische
journaal, voor welks toezending ik mijn op-
rechter dank betuig. Met belangstelling las ik
't stuk van Stempf, waarmede ik in vele oprich-
ter niet kan instemmen. „Einwending“ 1, 3, en 4
zijn, geloof ik, volkomen juist en ik kan mij niet
voorstellen, dat er iets teges te zeggen zoude wezen;
althans Stempf heeft ze niet wederlegt. Met de
meeste hoogachting steeds
Uw dienstd. dienaar
Leiden 4 Mei 1892. C. P. H. Lanbeck

Amsterdam, Paradijpark 11.

8 Oct. 1892.

Hoozewelgebore, Heer,

het deed mij veel genoegen heder ochtend Uw
geëerd schryver te ontvangen en daaruit
Uwe meening over kabeljauw (ik wil
niet ontkennen, dat de schryfwijze kab-
beljauw correcter is) te vernemen. Tege-
Uwe berwaer, wat de Russische woorden
кобёръ, кобёркоуъ, кодробову betreft,
moet ik U echter mededeelen, dat dese
woorden (die natuurlijk met коуъ,
"paal, staak" niets te maken hebben)
wel bestaan: zie Dal', Словарь Ре-
супорыскара дзюка. кобёръ (in de
transcriptie schryft men zoowel kobel als
kobelü), кодръ (kobl, koblü) is
in sommige streken eer zeer gebruikelijk
woord voor "staak, paal" en kan op

de eer of andere wijze samenhangen
met oudnoordsch Kapli „stok, stuk
hout“.

Daar nu het bestaan van Koděřb,
Kodřb, Kodřobov enz. zeker is,
meer ik, dat het niet al te gewaagd
kan genoemd worden, het Middelen-
nederduitche Kabelow als eene
overname uit kobl'ovaja (zijba),
d.i. Kodř'ovad (psida) te beschouwen.
Het woord Koděřb, marc. tegenover
cyka, is eveneens vreemd aan deze
groep. Naar ik hoop, zal U mij deze
uiteenzetting niet ter kwade duiden:
het was mij onaangenaam bij U
door te gaan, voor iemand, die woorden
fabriceert.

Tegelijk met deze, brief verzend ik aan Uw
adres mijne inaugureele rede als buiten-
gew. hoogleeraar aan de Univers. alhier

in het Sanskrit. Behalve dere taal
geef ik hier ook een college in het
Russisch, waarmede ik mij reeds jaren
heb bezig gehouden en dat ik ook in 't
land zelf heb bestudeerd.

Het zal mij zeer aangenaam zijn de
brochure eens te mogen inzien: ik krijg
lang niet alles onder de oogen, wat er
op Baskich gebied verschijnt.

Mij in Uwe welwillendheid aanbevelende
blijf ik steeds met oprechte hoogachting

Uw dienstwillige

C. M. H. Beck

Whelenbeck

No. 8

8.2

8 Oct. 1892

(Rabbelijpaw)

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

San - Remo

Italie

Amsterdam Sarphatipark 11.

17 Oct. 1892.

Hoogwelgebore, Heer,

gisteremiddag ontving ik Uw vriendelijk schrijven, waarvoor ik U mijn hartelijken dank betuig. Met groote belangstelling las ik hetgeen U mij over het dialect van Sar. Remo mededeelt en ik betreurt het ten zeerste, dat de kleine grammatica, die U even had opgesteld, verloren is gegaan. Hoe veel genoegen zoude het allen vergel. philologen — en daaronder ook mij — verschaffen, als er nog eenmaal eene beschrijving van die tongval van Uwe hand mocht verschijnen. Wat voor taal dat geweest mag zijn, die in Uwe streken voort de lingua Romana heeft moeten wijken? De woor- den barba, tanon, carega herinneren mij niet aan eenige andere taal. Wellicht was dat Ligurisch, zooals Uw Italiaansche vriend het noemde, even geïsoleerd als het Baskisch. Met het Etruscisch weet men, geloof ik, tot nog toe ook nog geen weg. Ten minste als alles, wat aan deze taal

gedaan wordt, van dien aard is als Ellis' boek
over „the sources of the Basque and the Etruscan
languages”, dan verkeert men omtrent het Etruscisch
nog in diepe onwetendheid.

Ik ben benieuwd naar de Baskische etymologieën,
die U mij zender zal. Het is zonderling, dat er
over het Baskisch zulke vreemde dingen worden
geschreven, als o.v. de stukken van Mannemann,
die het Baskisch (evenals Ellis) zonder eenige
zeden met de talen van des Kaukasus enz. verwant
acht. Curieus is o.v. zijne etymologie van Elburu
(der berg in des Kaukasus), dat hij als best-el-
buru (!), „aankomstberg” verklaart, terwijl
Elburu inderdaad het oud-Iraansche hara-
barēza is.

Het is aardig, dat er in het Baskisch eenige uit
het Germaansch (West-Gotisch) overgenomen woor-
den zijn, als bargo uit germ. *barqut (ndl.
baag, oudnoordsch börgt). Ehun, honderd, zal wel
uit got. hund verbasterd zijn en edo, of, herin-
nert sterk aan got. aifþau, ohd. edo. Maar
zou het mogelijk zijn, dat de Baske een woord
voor „of” hadde overgenomen? Misschien zal ik

by gelegenheid eens een stukje schrijven over dese
questies.

Het zal u wellicht interesseren, hoe ik er toe
gekomen ben mij met Baskische zaken bezig te
houden. Toen ik te Leiden studeerde, vestelde de
Vries op zijn college eens, dat het Baskisch
overeenkomt had met de talen van Amerika. Dit
was voor mij de aanleiding om Baskisch te gaan
leeren, en bij gebrek aan leiding begon ik n.b. met
de oude grammatica van Lecluse. Het Baskisch
interesseerde ^{mij} te veel, dat ik weldra op de
hoogte der valkletteratuur trachtte te komen. Na
mijn doctoraal wenschte ik mijne dissertatie over
het Baskisch te schrijven, maar dit werd mij niet
veroorloofd, daar een Baskische dissertatie toch
wel wat curieus zoude zijn voor iemand, die in
de Nederl. Letteren promoveerde. Op raad van
Kern en Cosijn koos ik daarom een Slavisch on-
derwerp, waarop ik in Oct. 1888 promoveerde.
Daarna hield ik mij hoofdzakelyk met Indogee-
maansche talen bezig (eerst als docent te Leeuwar-
den, daarna als particulier te Leiden). In 1890
bracht ik bijna een half jaar in diverse streken van

Rusland door, waaraan ik met een wetenschappelijke zending door ons Gouvernement was afgevaardigd. Na mijne terugkomst heb ik een poos medegewerkt aan 't Ned. Woordenboek, totdat ik hietheen werd beroepen. Bij mijne Indogerm. studie kan ik niet veel tijd geven aan het Baskisch, maar toch hoop ik op dat gebied nog wel eens een onderzoek te doen. Een groote prikkel voor mij om het Baskisch niet vaarwel te zeggen, is de welwillende beoordeeling, die mijn Bask. Studien bij U hebben gevonden. Hoe aangenaam zoudt het mij wezen, als de omstandigheden er eens toe leidden, dat ik persoonlijk met U in kennis kwam! Misschien komt U nog wel eens in Holland en, dat hoop ik, dat U mij de eer zell wille, aandoez ook bij mij eens een bezoek te brengen.

Met de meeste hoogachting blijf ik steeds,
Hoogwelgeborens Heer,

Uw dienstwillige

C. P. Uhlenbeck

Italië
(resté la, à terminer)

9.2

des Hoogwelgeboren Heer
des Heere Jhr. W. J. van Eys.

Wolvenbeek

San Remo

17 Oct. 1892

Nº 9 (Sanremo) Très intéressant

Amsterdam Sarphatipark 11.

25 October 1892

Hoogwielgeboren Mees,

Met veel genoegen ontving ik een paar dagen geleden Uw brief en tegelijk de Charency's brochure, voor wies toezending ik U zeer bedank. Als ik U haast over een dag of drie terugzend, dan zal ik daar een exemplaar van mijne dissertatie in omgewerkte vorm aan toevoegen: van mijne dissertatie, zooals die in 1888 in 't Hollandsch werd gedrukt, heb ik geen exemplares meer. De omwerking (in 't Duitich) dateert van 1890. Het is mij eene eer en U een exemplaar van te mogen aanbieden.

Wat de Charency's etymologieën betreft: ik geloof niet, dat er veel goeds van te

zeggen valt en het maakt een, zonder-
lingen indruk, dat de auteur de kort-
heid van zijn geschrift verontschul-
digt door te zeggen: " nous " 'avons
voulu y donner que des étymologies
sont la provenance méritée d'être con-
sidérée comme indiscutable. " De Cha-
rney spreekt met eene zekerheid over
questies in alle talen, zonder zelfs
met de eerste beginselen van taalwete-
schap vertrouwd te zijn. De vormen
uit Indg. talen, die hij citeert, wemeles
van onjuistheden: voort ons Hollanders
is het niet onvermakelyk, als hij van
zilver is, plaats van zilver spreekt.
Zonder eenige critiek heeft hij van Pic-
tet en Schrader gebruik gemaakt. De
Slavische lezer zoude echter nog veel
meer reden tot ergernis vinden. Trou-
wens de C.'s vroegere geschriften over

het Baskisch doet ook niets beters
verwachten.

Wat de afleiding van bask. gudu,
strijd, uit een Germaanschen tongval
betreft, moet ik bekennen, dat ik die
reeds vroeger had aangenomen: de
overname van een woord bewijst im-
mers nog niet, dat men vóór die over-
name geen oorspronkelijk, inheemsch
woord voor dezelfde zaak of hetzelfde
begrip heeft gehad. Het uitheemsche
kobora (germ.), strijd, is b.v. in
het oudere Slavisch niet ongewoon.
Maar toch, ik geef toe, dat er geen
vaste gronden zijn om der germ. oor-
sprong van gudu te bewijzen. Indien
gudu werkelijk germ. is, dan moet het uit
het Gotisch ontleend zijn.

De afleiding van hil uit eng. kill
is meer dan bespottelijk, zooals U dan

ook in Uwe kaartteekening heeft aange-
duid. Het spijt mij, dat ik niet met
het Keltisch en andere talen, die bij
de Ch. ter sprake komen, bekend ben: ik
twijfel niet, of ook op dat gebied
zal de Ch.'s brochure van fouten
en wilde hypothesen vol zijn.

Met belangstelling las ik, hetgeen U mij
omtrent het Etrusisch mededeelt: het
is te hopen, dat deze zaak tot meer hel-
derheid zal komen.

Met oprechte hoogachting blijf ik
steeds

Uw dienstwillige

C. Uhlenbeck

10.2

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

N°. 10

San Remo.

Uhlenbeck

25 Oct. 1892

Italie

(de Charencey)

W. M. O.
28
1892
S. B. C.

11011

BRIEFKAART

11.

AAN

Monsieur Jhs. W. J. van Eys

Uhlenbeck
2 Dec. 1892

San Remo
Italie

Amsterdam 2 Dec. 1892.

Hoozvelgeboren Kler, mijn hartelijken dank voor de toe-
zending van 't laatste nummer des Euskara, waarvan ik met
belangstelling heb kennis genomen, al kan ik ook niet sym-
patiseeren met de onwetenschappelijke wijze, waarop de
Chareney met de Baskische etymologie omspringt. Om van
zijn andere etymologieën niet te spreken: die van chahal
alleen bewijst, dat hij een volkomen gemis aan philolo-
gische vorming heeft. Het Poolche woord, dat hij noemt,
staat voor oorst. tele (aldus in 't Oudbulg.) en kan dus is
geen geval iets met kalf, laat staan met Bask. chahal (!)
te maken hebben. Ook 't stuk van Schweddfeger maakt een son-
derlingen indruk: onwillekeurig komer iemand de woorden van
Pott in de gedachte naar aanleiding van een geschrift van Hanne-
mann, w. i. "dass es einem schweiß zu Mute wird". Het steeds is Uwe
belangstelling aanbavende blijf ik steeds Uw diensd. C. Uhlenbusch

Amsterdam Sarphatipark 11.

24 Mei 1893.

Hoogwelgeboren Heer,

eergisteren ontving ik eene briefkaart van den heer Dodgson, naar aanleiding van mijn stukje in de Euskara, waaruit mij bleek dat het nummer reeds den destienden derer maand is verschenen, hetgeen mij volkomen onbekend was, daar men mij uit Berlijn geen exemplaar ervan heeft toegeronden.

Zeer gaarne zoude ik het echter willen lezen — minder natuurlijk om mijn eigen artikel, of het moest wesen om te zien of er geen drukfouten in zijn, dan wel om Uwe aankondiging mijner Bask. Studien.

U schreef mij immers voor eenigen tijd, dat U voornemens was de aandacht der Bascologen daarop te vestigen? Daarom ver-

oorloof ik mij U lastig te vallen, met
het verzoek, of U mij niet een
exemplaar zoude willen toezenden.

Als ik mij bij de Bask. Gesellshaft
aansluit, dan moet ik zeker de con-
tributie aan den heer Mannemann
zenden? De heer Dodgson schreef mij:

'I hope You intend to join our Bask.
Ges.' Ik wil dit gaarne, daar

ik, hoe weinig tijd ik voorloopig
voor het Baskisch disponibel heb,
een levendig belang stel in hetgeen
er op dit gebied wordt geschreven

(al is er onder 't werk van de
Charencey, Mannemann, Schwerdt-
feger c.s. weinig bruikbaar!).

De oude heer Six (de muntkenner),
dien ik hier een paar maal heb ont-
moet, heeft mij verzocht U zijne

complimenten over te brengen.

Als ik het laatste nummer der Euska-
za gelezen heb, hoop ik u spoedig
weer te schrijven.

Met oprechte hoogachting blijf ik
als altijd

Uw dienstwillige

C. P. Uhlenbeck

W. H. L. enbeek

24 Mai 1893

no 12

Monsieur

(Dodgson Charman
et.)

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

San. Remo.

Italie.

12.2

Amsterdam 13 Juni 1893.

13.1

Sarphatipark 10.

Koogwelgeboren Heer,

hedenmiddag ontving ik Uw brief, voor welken ik U zeer bedank: ik antwoord er direct op, daar U mij vraagt, of ik er niet tegen heb, dat U in discussie met de Bascophilen mijn naam noemt. Volgaarne geef ik U in dezen alle vrijheid, b.v. als U Linschmann schryven wil, dat ik niet op het tijdschrift in teekenen, omdat het laatste N^o te slecht is. Alleen denk ik niet, dat deze heeren, die van U nimmet goeden raad wilden aannemen, zich veel om mij zullen bekommeren, die — zooals de heer Dodgson zich uitdrukt! — maar *„Bascophilo ascendente”* ben. Maar hoe meer bewyzen van afkeuring zij ontvanger, hoe beter: wie weet of zij eindelijk niet eens tot inkeer zullen komen?

De voornaamste reden, waarom ik mij voorloopig niet veel in polemiëk wil steken, is de drukte, die altyd aan de eertjaren van academisch onderwijs is verbonden, vooral voor iemand, die nog jong is en nog slechts fragmentarische kundigheden heeft. De nu ten einde loopende cursus is zeer vermoeiend voor mij geweest en ik ben blijde, dat weldra de zomervacantie aanbreekt, waarin ik niet om collegies behoefte te denken, maar goed kan voortgaan met mijns eigen studie.

Van Flannemaun's tijdschrift is 't ook een zeer onaangename zijde, dat men er niet op aan kan, dat een stuk zonder drukfouten wordt gedrukt. Naar aanleiding van de beide drukfouten, die zij in mijn bespreking van de Charencey's etymologieën hadden gelaten, heb ik een Berichtiging aan

Mannemann gestuurd om die in een vol-
gend nummer te laten drukken, vergezeld
veel een paar korte opmerkingen over Schwedi-
schez. Fartessus en Dodgson's Ophis :
ik heb Dodgson naar een bekend hand-
boek van Indische oudheidkunde verwezen,
waar hij alles over Ophis kan vinden.

Ik kan mij levendig voorstellen, dat het
nieuwe stuk van DeCharencey U duidelijk
maakt : het staat mij voor den geest, dat ik
eens over DeCharencey heb gelezen, dat
hij een 'grand Américaniste' is; maar ik
voel, dat zijne Amerikaanse geleerdheid
wel van dezelfde soort zal wezen als zijn
Baskische, Indo-germaansche en Oeral-Al-
taische studien.

Vroeger was ik geneigd om de vraag te
onderzoeken, in hoeverre het Baskisch met an-
dere taalgroepen verwant zou kunnen zijn : thans

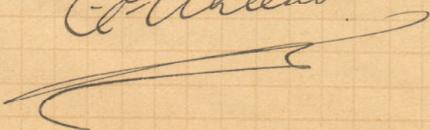
geloof ik echter, dat het beter is dit na
te laten, want er wordt werkelijk te veel
over dit onderwerp gefantaseerd.

Is 't U bekend, dat men tegenwoordig wies-
rozingen aanwendt de Nederlandsche spel-
ling te veranderen? Naar het mij voor-
komt is men echter niet op den goeden
weg, maar verschillende menschen (o.a.
prof. Symons te Groningen) hebben zich
ter gunste der nieuwe spelling (welke
van Kolllewijn en Buitenvoort Hethema uit-
gaat) verklaard. Ik zal U hun brochure
toezenden (die ik natuurlijk niet behoef
terug te ontvangen), daar U zich, zooals
mij uit Uw Hollandsche grammatica
bleek, voor deze kwestie interesseert.

Met de meeste hoogachting blijf ik als
altijd

Uw dienstwillige

C. J. Uhlenbeck

Whtenbeck

13 2

13 juin 1893

Monsieur No 13

M. W. J. van Eys.

Dodgson et Charancey
hollandische Spelling (mg)
San - Remo
Italië.

7

14.1
Amsterdam 26 Juni 1843.

Larphetpark 11.

Hoogw. geboren Heer,

zeer gaarne maak ik van Uw vriendelijk aanbod gebruik om Giacomini's boek van U te lezing te ontvangen. Hierbij ingesloten zend ik U Schaeckardt's recensie, uit welke mij het bestaan van het boek bekend was. Het schijnt, dat wij thans werkelijk met iemand te maken hebben, die het ernstig meent ^{met} de Baskische studie en ik hoop zeer, dat deze studien tot een eenigzins positief resultaat zullen leiden. Mijn kennis van het Italiaansch is meer dan gering, maar toch zal ik Giacomini wel kunnen verstaan met behulp van een woordenboek.

Dodgson heeft tot nu toe op zijne briefkaarten altijd (d.w.z. een keer of vier) een beleefd ant. woord van mij gehad: voor het vervolg zal ik hem maar niet meer antwoorden. Het is mij

een raadsel, hoe iemand zoo impertinent
kan wezen. Maar het ongeluk der „Euska-
za“ zit, naar 't mij voorkomt, minder in
Dodgson, Schwerdtfeger en dergelykes, als
wel in der redacteur Kammann zelf,
die niets beter is dan, zij en de leiding van
de revue in handen heeft.

Waren er genoeg ernstige beoefenaars van
het Baskisch, dan zoude het zeer wensche-
lyk zyn, dat er een wetenschappelyk tijd-
schrift werd opgericht (al verkeer het
ook maar bij lange tusschenpoosen, en in
druame afleveringen). Tot zulk een onder-
neming zoude ik gaarne medewerken; maar
wellicht zyn er vooaloopig te weiniger, die
in 't Baskisch belang stellen? Mocht het,
dat U zulk een revue mogelijk achtte, dan
loop ik dit bij gelegenheid wel eens van U te
vernemen. Alleen zoude ik in geer geval
zoo iets beproeven.

Met belangstelling vernemen ik uit Uw
brief, dat de heer Schuchardt een week
over het Baskisch wil schrijven.

Wat de spelling-questie betreft, zijn
mijn bezwaren voornamelijk hierop gegrond,
dat zij de geslachten willes afschaffen: bo-
vendien bestaat de spelling van DeVries en
TelWinkel (die ook talryke gebreken
heeft, zooals de schryfwijze koei-en
in plaats van koeijen enz.) eerst zoo kost,
dat ik met schrik aan de verwarring denk,
die er uit het invoeren van een nieuwe
spelling zal voortkomen. Thans reeds schry-
ven verscheidene literatoren en philologen
volgens Kolléwijn's systeem; anderen houden
zich aan DeVries en een vaste maatstaf
ontbreekt.

Terwijl ik U veel genoege toe wensch op
Uw reisje naar Zwitserland en berredigende
resultaten bij het onderzoeken der inscripties te

Este, blyf ik als altijd met oprechte hoog-
achting

Uw dienstwillige

C. W. H. L. E. N. B. E. K.

No 44

14.2

Monsieur
Monsieur Jhr. W. J. van Eys

San-Remo

Italie Hollandsche Brieven

Wahlenbeck

26 Juni 1893

Dodgers Hannover Schu...

No-15

15

BRIEFKAART

Monsieur Jhs. W. J. van Eys

Gia comino
de Charancey

San-Remo
Italie

Hoozewelgeboren Heer,

Amsterdam, Sarph. park
11. 2 Juli 1893.

mijn vriendelyken dank voor de toekending der brochures.
die van Giacomino is inderdaad zeer interessant. Zoals
Schuchardt terecht opmerkt, beschouwt hy soms ontleende woorden
(abi, garta enz.) als echt Baskische, maar overigens volgt hy
eene goede methode. De overeenkomst tussehen het Egyptisch en het
Baskisch is merkwaardig: ik had dienaangaande ook wel eens wat
opgeteekend, maar heb te weinig kennis van het Chamitisch, dan
dat ik ooit deze kwestie degeelyk zoude hebben kunnen onderzoeken.
Te meer verberg ik er my over, dat deze Italiaan het eens be-
proeft. Wat de Charencey en Dodgson betreft, daar valt niet
veel over te zeggen. De C. vertelt wiet allerlei verrinsels op
een toon, alsof hy inderdaad een geleerde was. Ik begrijp niet,
dat hy het geduld er toe heeft zich voortdurend met talen af te geven,
die hy niet kent. Giacomino's boekje zal ik nog wat meer op mijn
gemak bestudeeren. Met oprechte hoogachting blyf ik als
altijd Uw dienstwillige C. B. Walen

Amsterdam Sarphatipark 11. 16.1

12 Oct. 1893.

Hoogwelgeboren Heer,

gisteren ontving ik Uw vriendelijk
schrijven, waarin U mij den indruk
mededeelde, die Schuchardts Baskische
Studien op U hebben gemaakt. Hoewel
de heer S. mij zijn geschrift overond,
moet ik bekennen, dat ik het tot nog
toe niet heb doorgeleren; het is in
een moeijker, stijl geschreven en loopt
over ingewikkelde zaken, zoodat het een
wel wat vermoeiende Lectuur is. Boven-
dien, gevoel ik weinig voor dergelijke theo-
retische kwesties, als die: moet het transi-
tieve werkwoord van het Baskisch passief
gedacht worden, of niet. Wat mij betreft,
zie ik geen noodzakelijkheid om de Baski-
sche verbaalvormen anders te beschouwen
dan de Indogermaansche — al raude de

heer Schuchardt mij het verwijt doet, dat ik te veel met een "Arische Brille" zie. Het is waar, een vorm als nakat staat niet volkomen met een Sanskritzin als mām bhavati gelijk, want een element, dat aan -ti beantwoordt, ontbreekt in den Baskischen vorm:

$$\begin{array}{c} \underline{m\ddot{a}m} \underline{bhara} - \underline{ti} \\ | \qquad | \\ \underline{n} - \underline{akar} \end{array}$$

Maar dat de derde persoon in het werkwoord niet door een aangehecht pronomen wordt uitgedrukt, is niet een bijzonderheid van het Baskisch: hetzelfde geldt voor de Semitische en sommige Oeral-altajische talen. In het Flebt. zeide men gātāl-ti voor ik doodde (-ti = ik), maar gātāl voor hij doodde (hij dus in 't Flebt. niet uitgedrukt). Van dit enkele punt afgerien, dat m.i. alleen als een verrijging van

J

het subject moet worden opgevat, schijnt het mij, dat de Baskische conjugatie niet principieel van de Indogermaansche verschilt. Ik zie derhalve niet het minste bezwaar om die verklaringwijze des Baskische verbaalvormen, aan te nemen, welke u in Uw Essai en Uw Grammaire comparée heeft gevolgd.

Wat voor nut kan die omzetting, welke Schuchardt bepleit, overigens ook voor de taalwetenschap hebben? Het is veel gemakkelijker te zeggen „du hast mich“ dan, zooals Schuchardt wil „ich werde gehast von dir.“ En, dat de laatste opvatting de juiste is, zal wel nooit te bewyzen zijn. Met evenveel recht zoude men het Indog. Transitieve verbum als passief gedacht kunnen beschouwen en beweren, dat dhara-ti voorst. „wordt gedragen door hem“ had beteekend. Het ontstaan der conjugatie, zoowel van de Baskische als van

de Indo-germaansche ligt in zulke een oet
verleden, dat men er niet naar gissen kan,
maar toch houd ik het voor waarschyn-
lyker, dat men te alles tye cendes ik sla
hem dan hij wordt door mij geslagen
zal gedacht en gezegd hebben.

Van het geschrift, dat v. d. Gabelentz over
de verwantschap van 't Baskisch met het
Berbersch heeft geschreven, las ik alles de
aankondiging in 't literatuurblatt door Schu-
chardt, welke er niet veel goeds van zegt.
De meesters beschouwen het Berbersch als
met het Egyptisch en ook als met het Se-
mitisch verwant: het weinige, dat ik
aan Noord-Afrikaansche talen gedaan heb,
was mij voldoende om van de juistheid
derer meening overtuigd te worden. Kanjt
het Baskisch dus met Berbersch samen,
dan moet het ook aan het Egyptisch en
verder ook aan het Semitisch verwant we-
zen. Ik hoop, dat Giacomini dit zal
kunnen bewijzen, want dat krijt de studie

van het Baskisch eerst een vasten grondslag. Het is maar jammer, dat men niet alle talen kan kennen, en dat het Egyptisch enk. zoo geheel buiten mijnz gelychtskring ligt.

Omlangz heb ik een stukje geschreeven over de Germaansche woorden, die in het Baskisch zyn overgegaan: het zal wel eerst over een maand of drie, vier verschynen (nl. in de Beiträge zur Geschichte der Deutschen Sprache, die door prof. Sievers te Leipzig worden geredigeerd). Natuurlyk zal ik es U een overdrukje van toezenden.

Mijn correspondentie met Dodgson is gelukkig uit: alleen zond hi mij onlangz een Baskische coevant, waarvoor ik maar niet bedankt heb. Ik weet niet, wat men van die zonderlinge Bascophil moet denken en bemoei mij maar liever niet met hem.

Italie

16.3

No 16

Monsieur

Jhr. W. J. van Eys
Wlentbeck

12 Oct. 1893 San - Remo

(Sucharat r. d. Gablentz, Dodgson
via comita)

7

17.1
Amsterdam 21 Nov. 1893.
Sarphatipark 11.

Hoogwelgeboren Heer,

terwijl ik U mijn hartelijken dank betuig voor de toezending der Euskara, zend ik U tegelijk een klein stukje als Antwoord aan de Charencey, dat ik voor dit tijdschrift bestem.

Ik vrees, dat indien ik het aan Hannemann stuurde, deze het niet zou willen drukken, en daarom roep ik Uwe tusschenkomst in. Misschien vindt U het echter zelf te kras? Wat mij betreft, geloof ik, dat aan iemand als de C. wel eens de waarheid in zachte woorden mag worden gezegd.

Ik heb mijn stukje als „professor des Sanskrit“ ondertekend, om de C. erop te wijzen, dat ik „wetenschappelijk“ van beroep ben. Dit kan geen kwaad, daar hij mij

"une connaissance même superficielle
de la phonétique Basque en général"
ontzegt.

Met verbazing las ik ook de
nieuwe stukken van Schwerdtfeger:
opmerkelijk is het, dat hij uit Ust
strak een provenc. zene citeert,
zonder te vermoeden, dat dit een
drukfout voor zene is! Ook
leer ik van Schwerdtfeger, dat slav.
zeka, rivier, verwant zoude zijn
met nubisch zoga en 'kaukaso-
iberisch' (!) Araxes. En ichaso
bestaat volgens hem uit de elementen
ich en aso. In een woord, bij
Schwerdtfeger mis ik evenveel als
bij de Charencey en Dodgson de
sporen van eenige ernstige studie.
In verdere polemieck zal ik mij
wel niet met dergelyke keuses in-
laten, maar te betreuren vind ik
het, dat het eenige orgaan, aan
de studie van het Baskisch gewijd,

grootendeels met dergelyke praatjes
wordt gevuld.

Mijn correspondentie met Dodgson
is gelukkig geheel uit: ik twijfelde
af en toe aan het gezond verstand
van dezen man.

Nog iets: de heer Schuchardt heeft
zich, naar ik zie, ook "herabge-
lassen" een paar etymologische opmer-
kingen in de Euskara door Linsch-
mann te Lates drukker. Mettegenstaas-
de de groote geleerdheid van des heer
S., kan ik den meestersachtigen toon,
waarop hij twijfelachtige rapproche-
menten voordraagt, niet beminnelijk
vinden. U zal misschien zeggen:
en gij zélf dan tegenover de Charencey?
Maar tegenover menschen als de
Charencey is, naar ik meer, al te
groote beleefdheid niet gewenscht.

Ik ben benieuwd bij gelegenheid eens
van U te hooren of U mij, Antwoord
aan D.C. niet afkeurt. Mocht U

het te scherp vinden, dan laat
ik het gaarne ongedrukt.
Met oprechte hoogachting

Uw dienstwillige

C. C. Uhlenbeck

Wkhenbeck

17.2

21 Nov. 1893

Monsieur

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

No. 17

(Schwerdfeiger
 Schuchardt -
 Charencey
 Dodgson)

San - Remo

Italie

WRENG
24
11 33
OM

11

40

11
11

18
no 18 29 Nov 93

Geh
Guchardt

BRIEFKAART

AAN

Monsieur

Monsieur Jhs. W. J. van Eys
San - Remo.
Italië

Hoogwelgeboren Heer, Zeer bedank ik U voor Uw brief
en gaarne zal ik den bedoelden zin weglaten. U heeft gelijk:
wij moeten vermijden verkeerde impressies bij de Duitse en
Fransche Basquisants op te wekken. Wat den zin bij Prof.
S. betreft „aber zum Glück sind die 'Lautgesetze' noch nicht
ins Baskenland gedrungen", herinner ik mij, dat ik een
brochure te hebben gelezen over de kwestie of wij werkelijk
aan klankwetten zonder uitzonderingen moeten gelooven,
tegen de zogenaamde jeug-grammaticus (G. Meyer, Th. Brug-
mann e.a.) gericht. Ik geloof echter niet, dat het Prof.
S. in die brochure gelukt is de Ausnahmslosigkeit des
Lautgesetzes te doen wankelen. Met oprechte hoogachting

Amsterdam Sarph.park 11.

29 Nov. 1893

Uw dienstwillige C. J. Albrecht

Italië

19

BRIEFKAART

No 19

AAN

Monsieur

Monsieur Jhr. van Eys

Uhlenbeck

14 Janv. 1894

San-Remo

Amsterdam 14 Jan. 1894.
Hoogwelgeboren Heer, ware bargo het eenige Bask. woord
voor varken, dat zoude ik het, vooral na hetgeen U mij mede-
deelt, bedenklijk vinden, het voor Germaansch te houden, maar
de Basken hebben immers nog andere woorden (charri, urde), welke
er als echt-Baskisch uitriem. In elk geval lijkt bargo al
zeer veel op germ. *bargu-s, accusat. *bargu: deze gelijke-
nis is wel geen bewijs voor de ontleening, maar maakt haar
toch wel waarschijnlijk. Waarom hebben de Basken echter
een woord voor 'varken' uit het Gotisch overgenomen, terwijl
zij er zelf twee woorden voor hadden? Op deze vraag moet ik
het antwoord schuldig blijven. — De Basken hadden vanouds een
eigen woord voor 'paard' (zaldi / en hebben toch zamar (midd.
Lat. sagmarus, naast sagma, last, waaruit Bask. zama) uit het
Romaansch ontleend. Bij 'varken' hebbe wij dat iets dergelyks.
Met oprechte hoogachting Uw Dienstwillinge C. C. U.

20

N° 20

(BRIEFKAART
(stempel))

AAN Der Hoogwelgeboren Heer
den Heere Jhr. W. J. van Eys

Uhlenbeck San-Remo.
14 Fev. 1894 Italië.

Hoogwelgeboren Heer, zeer gaarne wil ik van
Uw vriendelijk aanbod gebruik maken, daar ik 't stuk
van Stempf niet ken en het U zoo belangrijk voorkomt.
Wat de spelling-questie betreft, ben ik benieuwd, wat
er van komen zal. 't Is altijd een netelig vraagstuk
en onze spelling is zekerlijk in vele opzichten gebrekkig
(ook mij is 't niet duidelijk, waarom men B. v. Koeien
er niet, zooals vroeger, Koeijen schrijft), maar ik vrees,
dat men nimmer tot een goede oplossing zal komen en
zoude 't daarom misschien maar wenschelijk achter de
spelling - althans in hoofdzak - zoo te laten als zij thans
is. Met gevoelens van hoogachting, steeds
Uw dienstd. dienaar
C. H. Hlenbeck

Leiden 24 Febr. 1892.

Amsterdam 17 Febr. 1894.

Sarphatipark 11.

Hoogwelgeboren Heer,

hedenochtend ontving ik het mij door u
toegeronden boekje Capanagaren doctrinea,
waarvoor ik u zeer mijn dank betuig.

Voot de kennis van de oudere taal is
het zeer interessant; als ik eens wat meer
tijd heb, zal ik het nader bekijken, het-
geen vooral wenschelijk is, daar ik aan
het Tircaisch weinig heb gedaan. Ik
heb de grammatica van Arkue, maar
heb die nog niet bestudeerd.

Ik zie, dat Dodgson de uitgave heeft
bezorgd? Hij doet hiermede een beter
— en gemakkelijker — werk dan met het
geven van fantastische etymologieën,
zoals hij dat af en toe pleegt te ^{doen} geven.

Dere Dodgson is een zonderlinge man: dit blijft weer overvloedig aan de Atreneko itrak, die hij aan 't boek heeft toegevoegd.

Bijna zoolang als ik nu te Amsterdam ben, houd ik mij bezig met het maken van een Sanskrit-grammatica voor mijn studenten. Het eerste deeltje zal over een paar maanden verschijnen. Eerst als dit werk geheel achter de rug is, zal ik tijd tot liefhebberij-studie kunnen vinden. Gaarne zoude ik mij nogeens in morphologische en andere quaesties van het Baskisch verdiepen en ook weer eens wat Baskisch gaan leren, want ik vergeet er veel van.

Onlangs las ik, althans voor zoverre het mij interesseerde, Hübners Monumenta Linguae Ibericae, zonder noemenswaard resultaat voor het Baskisch. Hübner leest de

Hebische lettertekens heel anders, dan b.v. Phillips het deed en voordat wij zeker weten, hoe het schrift moet gelezen worden, kunnen wij 't Hebisch moeilijk met het Baskisch gaan vergelijken (waarvan Hübnar, blijkbaar een zeer kundig en voorzichtig man, zich ook terecht ~~aan~~ onthoudt). Voor 't Baskisch van meer belang is de lijst van Hebische woorden, bij Romeinsche schrijvers, welke hij met ijver bijeen heeft verzameld. Ik las b.v. bij hem, dat een zekere paardensoort Astures werd genoemd (Astur-ia, genitiefsuff. -ko). Het zekerste aanknopingspunt met het Baskisch geeft dan voorloopig slechts plaatsnamen als Hiberri, Iria Flavia, Mendiculia enz.

Naar aanleiding van Giacomini's Aegyptisch-Baskische studies en ook omdat ik mij in de zaak zelve interesseerde, heb ik

eens een paar van de jongste artikelen
van Egyptologen gelezen, o. a. het
stuk van Erman (Zeitschr. d. D. Morgenl.
Ges. 46,), waarin hij de van
Benfey afkomstige, zeer waarschijnlijke
hypothese van Egyptisch - Semitische
'verwantschaft' nader tracht te bewy-
zen. Mij bleek uit die lectuur, dat
de mannen van het vak het over de
vocaliseering van het Egyptisch nog lang
niet eens zijn en dat zij het Egyptisch,
niettegenstaande dat het ons uit zoo oude
tijden is overgeleverd, voor een veel
bedorvenen taal houden dan de Semiti-
sche. Het zoude misschien goed zijn,
dat de Baskisch - Egyptische taalverge-
lijking werd uitgesteld, totdat men wat
meer van de verhouding weet, waarin
het Egyptisch tot het Semitisch, tot de Ber-
bertalen, enz. staat. Lepsius houdt ook het

Koptentotsch en het Boschjesmansch voort
 Egypto-Semitisch. Er is in dit alles iets,
 waar men duizelig van wordt: 't is maar
 veiliger het Baskisch te nemen, zooals het is,
 d. w. z. als een geïsoleerde taal, en te trachten
 er de vreemde (Geran-Rom.) elementen uit
 op te sporen.

Soms komt de twijfeling bij mij op, of
 het Baskisch soms restes vertoont van
 grammatisch geslacht. Dit zou goed bij
 Giacomini's theorie passen. 'Het naast elkaar
 staan van vormen als duk, dun zoude
 dit doen vermoeden. Vatter wij nl. de k
 in duk als het overblyfsel van een
 pron. 2 pers. sing. masc. gen. *ki (hi) op,
 dat ligt het voor de hand in de n van
dun een pron. 2 pers. sing. fem. gen. *ni te
 zoeken. *Ki en *ni zoude, dat tot elkan-
 der gestaan hebben als hi en zij bij ons voor
 de 3de pers. Het Semitisch onderscheidt de

geslachten, ook bij 't pron. van den edes
pers., b.v. hebt. attāh, gij masc.,
at, gij fem. —. Osaba, oseba 'oom'
schijnt met ixeba 'fante' verwant te
zijn: zonder wij ook hier met gramma-
tisch geslacht te maken, hebbe,? — Deszelf-
de vraag doet zich voor bij ardi 'schaap'
naast ari, ahasi 'ram'. Ardi is
misschien als *ahardi, *ahar-di
op te vatten, en een femininum bij ari. —
Ik weet wel, dat dit alles niets meer dan
gissing is, en laat het ook niet drukken:
gaarne wilde ik het echter eens aan Uws oor-
sdel onderwerpen.

Eindelijk wil ik U nog een paar opmerkin-
gen, over enkele woorden mededeelen, die
U misschien bij een 2de editie van Uw woort-
denboek te pas zouden kunnen komen. Naat
ik hoop, zal U mij dit niet te kwade duiden.
Erreberia, nnas. wordt door U (Diet. 122)

twyfelend van fr. ereent afgeleid. Zoude het niet eerder van fransk rêverie afkomstig zijn?

Eskabia, lab. (Diet. 127). Dit is toch zeker wel lat. scabies?

Abaraki, unav. (Diet. 2). Volgens U wellicht uit abat-toki bij abat. Zoude het niet uit fransk baraque, spaansch barraca ontleend zijn?

Uta, guip. nav. (Diet. 566). Zoude dit niet uit een ouderen vorm van August (Augustus) ontleend kunnen zijn?

Churimusi, guip., zurumusu, birse. (Diet. 85). Behalve schorremorrie, dat U noemt, is nog 't volgende op te merken. Groningsch schorremorrie betekent behalve 'gemees, volk' ook 'uitschot van appelen, aardappelen.' enz. (Molema, Wdb. des Groningsche volkstaal p. 371). Oostfriesch schurjemurje 'gepeupel, bocht, slecht goed, ontuing' (Molema

Met de meeste
Korngastking

Met de
deankwillige
de W. de W. de W.

A. a. p.). In Tyrol berigt men schurimuri
in den zin van 'voorbarig, onhandig', terwijl
čurimuri bij sommige Slavische stammen, in de
Oostenr. Hong. Monarchie hetzelfde beteekent. (Bie-
dermann, Globus LIX, p. 293). Dory (Oostenr.
Linge, p. 80) leidt schoorremorie van heb.

šor-wä-čämör 'ossen en ezels' af; niet
zeer waarschijnlijk. Oort (Tijdschr. v. Letterk.
VIII, p. 319) zegt: Schoorremorie is waars-
chijnlijk ontleend aan Deut. 21: 18 v. v. "De

moedwillige en weerspannige zoon² heet es,
op het Duitsch-Joodsch uitgesproken Souwrere-
morie, en dit woord is in Joodsche kringen
gebruikelijk voor es, deegriet." Ook Schu-
hardt heeft over schurimuri geschreven,
ik geloof in zijn Slavo Romanisches.

Ik zie, dat ik in mijn Caatze stuk bargo
ter onrechte met 'junger verschnittener schweis'
in plaats van met 'spanferkel' heb. verstaald.
Deze vergissing werd veroorzaakt, doordat germ.
Barg veelal de beteekenis 'gecastreerd zwijn' heeft.

No 21

AMSTERDAM
STREEK DE DE TAALTELESTUUR 213

Monsieur

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

Wilenbeck

17 Fev. 1894 San - Remo.
Italie

(Dodgson, Hilber)

gia como

(Schorremore Tres

interessant?

Amsterdam 23 Maart 1894.

Sarphatipark 11.

Hoogwelgeboren Heer,

het deed mij veel genoegen eenige dagen geleden Uw vriendelijk schrijven te ontvangen. Luchaire's geschriften over Baskische plaatsnamen heb ik meermalen geïnteresseerd gezien, maar ik heb het ^{ze} nooit onder de oogen kunnen krijgen: zeer gaarne maak ik dus van Uw welwillend aanbod gebruik en het een of ander van U te leen te mogen ontvangen. Na lezing zal ik ze U spoedig terugzenden.

In onze bibliotheek is meestal niet veel over het Baskisch en het Boek van Hübner zal U er bepaald niet vinden: ik heb het werk een poosje van des heer Six

te lee, gehad, die eene groote versameling van dergelijke boeken heeft. Maar in de een of andere Duitsehe of Fransche Bibliotheek zal het wel aarwering zijn.

Ik meen uit Uw brief te mogen opmaken, dat U voornemens is van den zomer ook in Holland te komen: ik hoop zeer, dat U daer ook ons huis met een bezoek zal vereeren.

Als U in lang niet is Amsterdam is geweest, daer zal U het zeer verandering vinden: de geheele wijk, waer wij wonen, is eerst van zeer jongen datum.

Wat de a aar 't begin van abaraki betreft, daer weet ik eigenlijk geen weg mede. Het maakt mij echter

den indruk, dat ook voor andere begins-
consonantes, dan z prothetische vocales
voorkomen. Maar welke wet deze
prothesis conditionneest, weet ik niet.
B.w. de e van ekassi maakt de impressie
van een prothetische vocaal te wesen,
want dakast, dakark &c. kunnen toch
moeilijk uit d + ekar + t, d + ekat +
k verklaard worden (want deze combi-
naties zouden eerder ^{*}dekast, ^{*}dekark
hebben opgeleverd). Derhalve zoude ik
dakast, dakark in da + kar + t en
da + kar + k willen deelen. Maar wet
is dan dit da? Ik houd het d-prae-
fix voor identisch met da, is. Da,
is, kan moeilyk een verbaalvorm zijn;
in geen geval sluit het zich by vormen
als nairz, hairz aan (V irz). Zoude

het niet waarschijnlijk wesen, dat da, is, derhalve oorspronkelijk geen verbaalvorm, maar een demonstr. pron. 3 pers. is? Dat da langza-merhand tot copula is geworden, zoude zich later verklaren uit zinnen als „hij (is) goed“, met verwijzing van de copula.

Wat bij de e van ekassi het geval schijnt te zijn, geldt ook van de i in ibilli (dabil = da + bil), ikus (dakus = da + kus) enz. Waar de i oorspronkelijk was en niet prothetisch vinder, wij haat ook in de conjugatie terug (dirakit, diraut uit d(a) + irakit, d(a) + iraut enz.).

Maar het kan wel zijn, dat ik mij te ver waag: zeker zal ik dese kwestie bij gele- genheid eens nauwkeurig onderzoeken.

Met beleefde groeten blijf ik, met oprechte
hoogachting

Mw dienstwillige
A. Ahlenbeck

222

Wahlenbeck N° 22

23 Mars 1894

(Luchoire)

Monsieur

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

San-Remo.

Italie

No 23 (Schuchardt)

23

BRIEFKAART

AAN

Monsieur

Jhr. W. van Eys

Uhlenbeck

San Remo.

19 avril 1894

Italie

Hoogwelgeborentheer

mijn vriendelyker, dank voor de toekending der brochures, die ik th na lering binnenkort zal terugzenden. U heeft misschien wel gezien, dat Schuchardt mijn stuk over de Germ. woorden is 't Rask heeft bestreder. In enkele gevallen moet ik hem gelijk geven, b.v. is de verklaring van gurrunkel, dat door hem, wel te recht, als ontleening uit prod. Courrenço, spec. corrençia wordt beschouwd. Maar omtrent barga, chun en eenige andere woorden, blijft mijn verklaring uit 't Germ., naas 't mij voorkomt, wel waarschynlyk. Met oprechte hoogachting Uw dienstd. Amsterdam Surphakipark 11. 19 April 1894. J. Ahlenbeck

no 24 (Anchère Schuchardt)²⁴

BRIEFKAART

AAN

Monsieur

Monsieur Jhs. W. van Eys

Wittenbeck

1 Mai 1894

San Remo

Italie

Hoogwelgeboren Mees,

Amsterdam Sarphatipark 11
1 Mei 1894.

tegelijk met deze briefkaart zend ik u in vriendelijken
dank de brochures terug, welke ik met belangstelling heb
gelezen. Heel zeker is die Iberische hypothese niet, maar
Luchaire is althans veel voorzichtiger dan W.v. Humboldt.
Gerland (Grunde. für Rom. phil.) tracht op ethnologische gron-
den aan te toonen, dat de Basken van een der oude volken
in Spanje afstammen (op grond van de cowade enz.). Het moet
eigenlijk echter nog bewezen worden, dat al die stammen,
welke door de Romeinen onder den naam Iberi werden samen-
gevat, onderling verwant waren — hetgeen wel niet te bewijzen
zal zijn. Schuchardt's jongste stuk tegen mij heeft mij bepro-
ved tot voorrietheit op 't gebied van het Baskisch gemaand.
Met oprechte hoogachting Uw dienstd. C. Uhlenbeck

25.A
Valkenburg 26 Juni 1894.

Hoogwelgeboren Heer,

Zoodat u ziet, breng ik deser so-
mes niet te Amsterdam doob. Den
laatsten tijd was mijne gezondheid
deerlyk van streek, ten gevolge van
drukke en overspanning, en had ik
veel last van allerkwadaadigste
neuralgieën, die mij dwongen mijne
lesse reeds einde Mei te sluiten en
Hies in Zuid-Limburg is het zeer
rustig en komt men geheel tot kalm-
te.

Uit Uwe Briefkaast was der 18 Der,
voor welke ik u zeer mijn dank betuig,

vernam ik, dat U misschien in Hol-
land zal komen. Ik hoop, dat mijn
verblijf te Valkenburg geen beletsel
zal wezen, om met U kennis te
maken: wellicht zal U Uwe
reiseroute over dit plaatsje wille,
nemen?

Van die Basko-slavische sprach-
einheit heb ik een zeer kumberg-ach-
tiges prospectus gezien: het boek
zelf heb ik niet onder de oogjes ge-
had. Als er tales zijn, die niet
veel van Baskisch hebben, dan zijn
het de Slavische en de schrijver
zal wel tot de categorie der
Flannemann's en Dodgson's behooren.
Maar mocht U het mij te lee,
wille geven, dan houd ik mij daar toch
voor aanbevolen (mijn adres is Valken-

burg, poste restante). Ik wil gaarne gelooven, dat U zich niet opgewekt gevoelt al het geschrift dies Ramo-philes te lezen!

Mijn klankleer van het Sanskrit heb ik thans uitgegeven; de vormleer zal echter nog wel een paar jaas uitbliven.

Zoude het werkelijk waas wesen, dat saldu e. a. w., zoaals de heer Schuchardt aanneemt, uit het Engelsch zijn overgenomen? Ik moet bekennen, dat het mij niet erg waarschijnlijk voorkomt, vooral niet wat gudu betreft: in het Middel Engelsch was ags. gúð reeds veronderend en het is bijna ongelooftelijk, dat de Naskeu het dan als een gewoor woord voor strijd zoude hebben ontleend. Ik

Blijf het nog eerder aannemelijk vinden, dat de Basken eenige woorden (zoals bargo, ehur) van de Epten hebben overgenomen. Een jong, uit 't Engelsch overgenomen woord, schijnt evenwel alof, à l'abandon, terme de marine (volgens Uw Dict. B.F.): dit kan ontleend zijn aan eng. aloof (to keep aloof, de ruimte houden, aloof and alone, verlaten). Zoude u dit ook niet denken?

De heer Schurhardt trekt het bestaan van quipure. lufa „demoiselle” in twijfel. Dit kan ik, met mijn Boekenkennis van 't Baskisch, niet bevoordeelen. — Der Laatster tijd heb ik nogal eens over madari gedacht: onwillekeurig denkt men aan γρ. μάδρα, dat volgens glossen κοκκύμυτα (dus geen peters, maar pruimen) moet beteekenen hebben. In de hoop van des zomers het genege te hebben Uwe kennis te maken, steeds met de meeste hoogachting Uw dw. C. B. H. B. H.

252

Italië

Hoogwelgeborenen Heer
den Heere Jhr. W. J. van Eys

Sar - Remo

No 25

W. H. Tenbeck

26 Juin 1894

(Schuchardt)

26.1
Valkenburg 5 Juli 1894.

Hoozevelgeborentaar,

in vriendelyken dank zend ik U heden
het boek over de Basko-Slav. sprach-
einheit terug : al is het niet veel bij-
zonders, toch vond ik het aangenaam
er even kennis mede te maken, al ware
het ook slechts om op de hoogte te
blijven van de verschillende stroomingen,
die den oceaen der taalvergelijking is
beweging brengen.

Ik denk over het boek volkomen, als
U : Topolovick is blykbaar een Slo-
ween, die door vaderlandsch enthousias-
me berield, de oudheid zijner moeder.

taal wil bewijzen. Het is als
een Valkenburg, die het menz-
patois van Zuid-Limburg voor
oergermaansch zón willy houder,
want blykbaar is het Sloweensch
— een jong en verloopen Zuid-
Slavisch dialect, dat van Duitche,
Romaansche en andere vreemde ele-
menten, wemelt — voor hem de
type der Slavische talen en het
geschikste uitgangspunt voor ver-
gelijking. En analogos biedt de
Egyptoloog Prof. Abel, die mo-
dern-Czechisch onmiddellijk met
Oud-Egyptisch vergelykt en aldus
den nexus ~~Vasco-Aris~~ tracht te
bewijzen, ^{Ariso-Semiteus}

Topolovick vertoont overigens een

merkwaaardige onwetendheid van
de grammatica zijner eigen taal,
als hij bv. (p. XXXV) slov. primet
bij bask. limas vergelykt.

Primet, oslav. priměru is
samengesteld uit de praepos. pri
(bij, aan) en het subst. měru,
maat (indg. V mē, meter)!

Vermakelijk is op dezelfde pag.
zijne vergelyking van bask.
ogara (volgens hem "wind-
hond"; het is immers "hond is
der bronstijd"?) met eenige Slavi-
sche woorden. Ogara is zeker wel
uit ot, hond, en gat. (gat,
vlam &c.) samengesteld? Oslav.
ogaru ziet er uit als een vreemd,

misschien wel Oostersk woord.

Het is curieus, dat Topolovšček
soms Slav. woorden vergelijkt,
die niet eens eenigen aanklang
met het Bask. hebben (Bask.
or, hond, slav. pisu en dgl.).

De Anhang (Zw - Slavisches) is
van hetzelfde alloo: T. heeft
niet eens de moeite genomen, de
bekendste handboeken, in te kijken
(Leskien, Miklosich e.a.).!

Het is jammer van zooveel wasted
energy!

Met beleefde groeten blijf ik
als altijd, met sprekte hoogach-
ting

Uw dienstwillige
A. H. H. Beck

No. 26

262

Whlenbeck

Monsieur

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

5 Jul 1894

San-Remo.

(Topolovick)

Italie

100
11/15/04

Amsterdam 25 October 1894.

Sarphatipark 11.

Hoogwelgeboren Heer,

een paar weken geleden ontving ik Uwe
 briefkaart, waaruit ik met veel belang-
 stelling vernam, dat U te Darmstadt
 een ouden Griepse. tekst heeft gevonden.
 Ik ben er benieuwd naar, hoe die re-
 freine, en spreekwoorden, er zullen uitrijzen,
 en of de laatste overeenkomst vertoont
 met die van Oihenast en Voltoise. In
 elk geval zal dere vondt een belangrijke
 aanvinst wesen voor de kennis van
 der woordenschat. Juist in spreekwoorden
 komen zoo belangrijke woorden uit het dagg-
 lykche leven voort. 't Is bv. interessant
 te weten, of die Griep. spreekwoorden even-
 als Oihenast arsto en arska hebben, in
 plaats van asto^f en aska. Schuchardt leidt
asto uit asinus af, maar indies arsto wer-

^f Olloai oloa arstori lastoa. (p. 41 m 14) & la gallina
 anene ad asno

kelijk de oorspronkelijke vorm is, dan
kan dat moeilijk. De weinigen, die be-
lang stellen in Baskische zaken, en de
nog minder talrijken, die eenige critiek
daarin hebben (want hiertoe zijn de
Chareney, Mannemann e.s. Wel niet te re-
kenen) zullen ongetwijfeld de uitgave
van de tekst met verlangen te gemoet
zien.

En Giacomino heeft dus toch zijn plas-
ter uitvoer gebracht? Schuchardt schijnt
— niettegenstaande zijn niet alleszins gunstige
beoordeling van Giacomino's eerste geschrift—
eene Reg. Baskische verwantschap niet on-
waarschijnlijk te achten. Wat mij betreft, vind
ik die — voor zover ik er over oordeel
durf — ook niet onmogelijk, maar het Be-
gyptisch zelf is nog zoo weinig bekend.

Als het Baskisch eens werkelijk Chamitisch
was (ik zou mij echter nog eerder kunnen
voorstellen, dat het met het Chamitisch ver-
want is, zonder er een onderdeel van uit te
maken: in grammatica gelijkt het Prakisch

al heel weinig op het Aegyptisch etc.), dan
zou men wel moeten aannemen, dat de Basque
uit N. Afrika gekomen zijn. Dit heeft, geloof
ik, ook Phillips beweerd. Wat ik is, mijn
Bask. stud. over eventueele verwantschap met
het Indg. heb gezegd, was in elk geval voor-
barig: ik heb mij laten verleiden door de
'anklang' van eenige woorden en woordgroe-
pen, doch zie thans in, dat dergelijke ver-
gelijkingen nog lang (of misschien wel nooit
altd.?) zullen moeten worden uitgesteld.

Der laatste tijd (d.w.z. sedert Juli) heb ik
niet veel gewerkt; thans begin ik mijn Vorm-
leer van het Skt. weer op te vatten. Maar
van geëtymologischez heb ik mij niet geheel ont-
houden. Zoo zoek ik b.v. naar de vrsprong
van orkaan, dat volgens sommigen uit het
Caraïbisch komt. Maar het Caraïbische woord,
waaraan het zou afstammen, schijnt nogers voor
te komen. Michiesz vind ik iets in oude reisbeschrij-
vingen (b.v. die van de Rochefort). Bij Kennedy
(Essays 1861, p. 161) lees ik, dat orkaan, Baskisch
zou wezen. „But is Basque - zegt hij - it has a

meaning, "Urae" waters and "an" a com-
mon termination, being for the adverb "in"
~~at~~ or "there" and giving the word Ura-
can a significatory of a collection of
waters" (!!). — Orkaan is een van die ong-
lukkigste woorde, waaraan men geen "howast"
heeft.

Met oprechte loofzacking blyf ik als altyd,
Hoogwielgeborene Heer,

Uw dienstwylige

C. M. H. L. E. B. E. C. K.

27.2

no 27

Monsieur

Monsieur Jhr. W. J. van Eys
Wilenbeck

25 Oct. 94

San-Remo.

Les proverbes basques de Darmstadt
Italie.

Uhlenbeck

Amsterdam Sarphatipark 11.

13 November 1894.

Hoogwelgeborenheitcel,

het deed mij veel genoegen eenige dagen geleden
Uw uitvoerigen brief te ontvangen, voor wel-
ken ik U ten eerste bedank.

Het tweede geschrift van Giacomino heb ik niet ge-
lezen; wat ik U over Bask. Egypt. taalverwant-
schap schreef, was naar aanleiding van zyne eerste
brochure en van een werk van wijlen G. v. d. Ga-
lentz, die verwantschaft des Baskischen met den
Berberspraken Noord-Afrikas, door een neef van
den schrijver na diens dood uitgegeven. Als ik het
boek niet kent, dan zal ik het U ter lezing stu-
ren. Onderz. heeft zeer veel bij elkander ge-
bracht, wel is waar niet altijd met veel critiek,
meer toch geloof ik, dat hij en Giacomino op des
goeder weg zijn. Mijn voornaamste berwaar tegen
v. d. Gabelentz is, dat hij zich niet veel om „laut-

getre" bekommert. Wat die „lautgetre" betreft, heb ik - jaren geleden - een brochure van Schuchardt gelezen, waarin hij trachtte aan te toonen, dat de taal niet iets „gesetz mässigs" is, althans niet in die mate, als de zoogenaamde Jung-grammatiker dat aannemen. Mij heeft Schuchardt niet overtuigd: indien ik eens werkelijk tot de overtuiging kwam, dat willekeurig in de taal heerscht, dan geloof ik, dat ik de taalwetenschap maar zoude opgeven.

Maar ik word al meer en meer in de meening versterkt, dat hetgeen op de eerste blik willekeurig schijnt, inderdaad aan wetten gebonden is, en dat, als er uitzonderingen op onze lautgetre bestaan, dit alleen aan onze gebrekkige formulering des lautgetre te wijten is.

In zijn stukje tegen mij (Beiträge 18) heeft Schuchardt het bestaan van gruppenc. lufa „demoiselle" in twijfel getrokken; hij zegt: „Vielleicht mag vanley's die quelle noch anzugelien, aus der er sein lufa geschöpft hat." Mocht U mij bij gelegenheid hies aader over kunnen inlichten, dan zoude ik in de Beiträge nog wel over op

Lufa willez terugkomen, welks oorsprong uit got. Liuba (uitgesproken liuwa, met onze hollandsche v) mij toch zoo onwaarschijnlijk niet voorkomt.

Wat mij altijd bij de studie van het Baskisch in den weg staat, is de omstandigheid, dat ik in het geheel geen Romanist ben: daardoor komt het, dat ik voor gurrunkri een Germaansche etymologie zoekt. Maar Schuchardt gaat m.i. te ver in zijne ontkenning van Germaansche invloed op het Baskisch. Ook vind ik zijne etymologieën uit het Romaansch lang niet altijd overtuigend (b.v. erter uit lesna is m.i. onmogelijk, zelfs als men, met Schuchardt aannemt, dat lesna zijn l verloor, doordat men die voor het lidwoord hield; evenmin geloof ik, dat asto uit romaansch asno, lat. asinus ontleend is, want daar is niet alleen de t, maar ook de z van Orkenarts arsto onverklaard).

Maar zijne verdiensten zijn zoo groot, dat men hem dit niet ten kwade kan duiden. Gelukkig schijnt wij een tijd tegemoet te gaan, waarin de Fransemans en Schwerdfegers doos ernstiger onderzoe-

kers wordes vervanger.

Mijn gezondheid is veel verbeterd, maar
ik werk nog niet veel. Hoofdzakelijk houd
ik mij met etymologische onderzoekingen bezig,
doch na de Kerstsacaante hoop ik met even
mijn Skt. vormles te hand te nemen.

Met oprechte hoogachting blijf ik, Hoog-
welgeborenen,

Uw dientwillige

C. E. Uhlenbeck

P.S. Het stuk van Schuchardt tegen Vinsoy
heeft hij mij toegerondes.

28.2

W. J. van Eys
to
San - Remo

No. 28

Uhlenbeck

13 novembre 1894

(Giacomino Schmedhardt)

Amsterdam Sarphatipark 11.

12 Mei 1895.

Hoogwelgeboren Heer,

reeds eerder zoude ik Uw vriende-
lyk schrijven van 2 Maart beant-
woord hebben, indien er niet ver-
schillende omstandigheden en bezig-
heden, tusschen beide waren gekomen,
- in het bijzonder het overlijden
van mijn schoonvader.

Met belangstelling las ik Uwe
opmerkingen over stamland en
boomnamen. Onder de Indoger-
manisten heeft het stuk van

Hermann Hilt kamelyk veel
byval gevonden, maar ik kan
mij niet losmaken van het denk-
beeld, dat het stamland der In-
do Germanen in de nabijheid van
de Semitische landen heeft ge-
legen. Niet alleen, dat het mij
voorkomt, dat Friedrich Schlegel
in zijn studie over Indg. Semit.
wonderverwantschaft een oorspron-
kelijke verwantschap tussehen de
beide taalstammen waarschijnlijk
heeft gemaakt, maar in geen
geval is het te ontkenen, dat
er in zeer oude tijd Semitische
woorden in het Indg. zijn gedron-

gen (misschien b.v. gr. τὰ ὄ-
ρα ενκ., cf. aram. tōr, heb.
tōr, oersemit. *tau, waar-
op Hommel in zijn boek over
de Längeltiere en Schraeder op-
merkzaam maken). Dit wijst
in elk geval op niet al te ver
verregeerde woonplaatsen. My
trekt het stamlandprobleem
overigens weinig aan: eenig
houvast hebben wij eigenlijk
bij zulke kwesties niet. Max
Müller's bestrijding der Europ.
theorie heb ik niet gelezen; wel
eene van Von Bradke, een geestig
man, die spottend beweert,

dat men uit de overeenkomst
van fr. chemin de fer met
voortgelijke uitdrukkingen in
andere Rom. talen zoude moe-
ten besluiten, dat de spoorwe-
gen aan de Romeinen reeds be-
kend waren geweest! Het is
eigenlijk wel waar, dat onze
meeste redeneeringen over het
bekend zijn van dieren, metalen,
enz. niet veel beter zijn. Von
Bradke's boek is veel kritischer
dan dat van Schrader, maar is
voortdurend polemisch, wat de
lectuur evenwel wat vermoeiend
maakt.

Zk kan mij voorstellen, dat U

zich zeer voor Giacomini's
 onderzoekingen interesseert. Ook
 mij spijt het, dat ik niet in
 staat ben die hypothese te
 controleren. Dat Egyptisch
 is zulk een zonderlinge taal
 of liever geregd maakt des in-
 druk daarvan op iemand, die de
 hieroglyphen niet zelf kan lezen.
 Er schijnen veel „Egypt.“ woorden
 in omloop te zijn, die in het ge-
 heel niet of althans in een ande-
 ren vorm bestaan. Ik heb helaas
 geen tijd om werken van Erman,
 Steindorff, Maspero e.a. te bestu-
 deren of zelfs maar te lezen.
 De Indo-germaniotiel alleen is

zoo omvangrijk, dat de
„officiële beoefenaar”, vooral
als hij nog jong is, voortdou-
rend onder de massa nieuw
ontdekte feiten, en nieuw opge-
worpen hypothesen gebukt gaat.
Tegenwoordig moet men om com-
petent in Sanskritquesties te we-
zen, ook al Armenisch en Keltisch,
en Albanesch beoefenen en ook
hiertoe kan ik nog niet komen.
Ik ben tegenwoordig bezig een
etymol. wdb. van het Gotisch
te maken, in beknopter vorm,
maar dat zoo goed mogelijk des
stand van het oogenblik represen-

teert. Daar er wellicht het een
en ander in zal voorkomen,
waar u belang in stelt, zal
ik mijzelf het genoegen vergun-
nen er te, als het verzoeken
is, een exemplaar van toe te
zenden. Verder zet ik mijn
grammatiche studie van het Gri-
sch voort. Het is eigenlijk
een groot geluk, als men een
zoo uitgebreid studieveld voor
zich heeft, al schijnt het mij
soms te uitgebreid en al ben ik
mij bewust reeds vaak gedwaald
te hebben en wellicht nog vaker
te zullen dwalen.

Mij steeds in Uwe welwil-
lendheid aanbevelende, blijf
ik met oprechte hoogachting

Uw dienstwilige

A. J. H. L. de Vries

Uhlenbeck

29.3

12 Mai 95

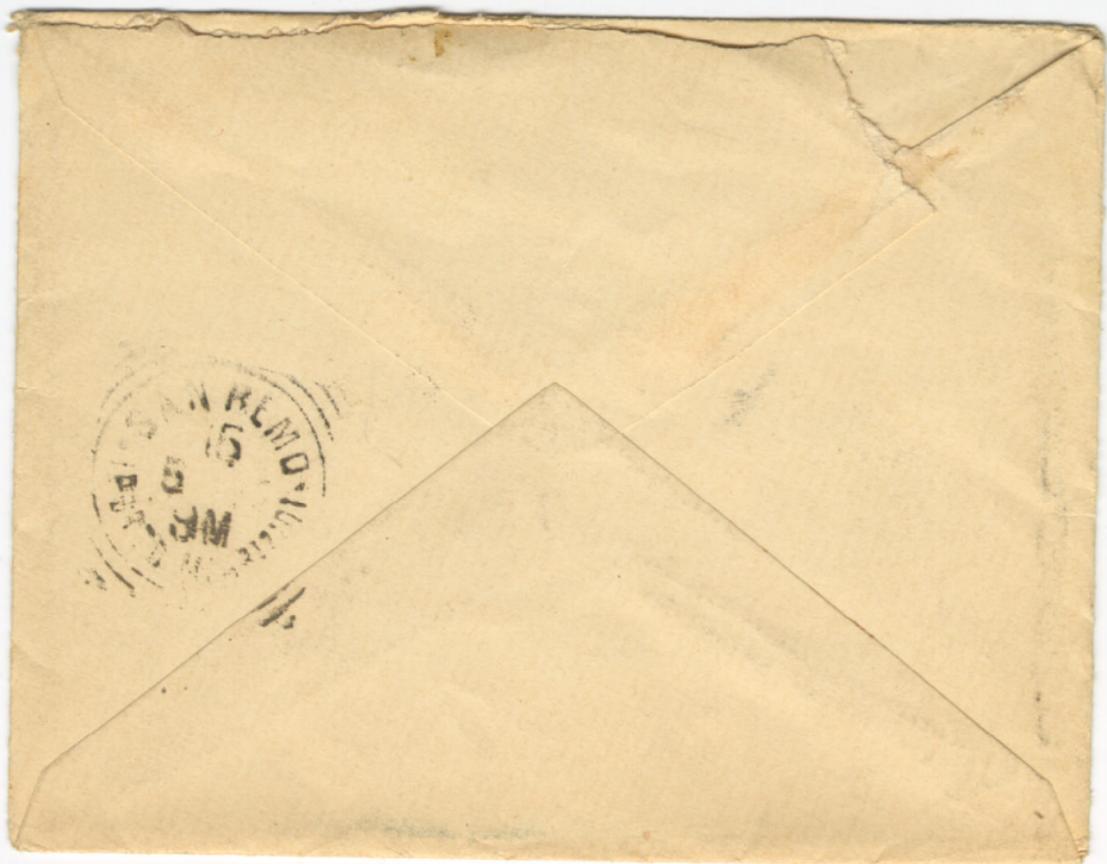

Monsieur

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

N° 29

(Giacomini et San - Remo
beaucoup d'autres)
Italie

Italië

30

BRIEFKAART

no 30
(provincie basque)

AAN

Den Hoogwelgeborenen Heer

den Heer Jhr. W. J. van Eys

San - Remo

Amsterdam 2 April 1896.

Hoozewelgeboren heer,

Zooeven ontving ik Uwe vriendelijke briefkaart en reeds voot eenige dagen werd ik aangenaam verrast door de Guipuzcoansche spreekwoorden, die een groote aanwinst mogen heeten voot de Bascologie. Wil men hartelijken dank ontvangen voot dit op prijs gestelde geschenk. Wat men got. wb. betreft, dit is nog maar eene eerste poging: ik ga yverig voot men materiaal te zuiveren en uit te breiden, in de hoop dat er over enkele jaren een betere tweede ed. van zal kunnen verschijnen. Met oprechte hoogachting Uw dienster. C. U.

Amsterdam 21 Sept. 1897.

Sarphatipark 11.

Hoogwelgeborene Heer,

het deed mij bijzonder veel genoegen
Uw vriendelyk schrijven van des 18de
deser te ontvangen en daaruit te ver-
nemen, dat het met Uwe gezondheid
goed gaat. Niet minder verheugde
mij Uw brief, omdat ik er uit zag,
dat U mij steeds in goede herin-
nering houdt.

Ik zie uit Uw brief, dat er tegen-
woordig niet veel op het gebied der
Baskische Studien omgaat, wat ik
zeer betreurt. Door menschen als
Dodgson is die hoogst interessante
taal, helaas, maar weinig gebaat.

Een paar gelede, zag ik een traac-
taat van den „veelzijdigen“ de
Chavenez, die wêr allerlei mys-
tieke verwantschappen tusschen
vêr nitêen geleger. talen meent
te ontdekken, maar overigens
is mij niets betr. het Baskisch
onder de oogen gekomen. Ik
zelf heb weinig tijd voor andere
tales, dan de Indogerm. aansche,
vooral nu mij ~~redet~~ met het
begrip van dezer cursus ook het
onderwijs is het Got. en Angel.
saksisch is opgedragen. Toch wil
ik een enkele gissing betreffende
een bask. woord aan Uw voordeel
onderwerpen: zoude namelijk
andere, andre „juffrouw, me-
vrouw“ niet Keltisch wesen?²
Het herinnert sterk aan Yersch

ainder "jonge vrouw", dat vol-
gens Stokes, Urkelt. sprachschatz
15 uit een ouder * anderā is
ontstaan. Op een ander Keltisch
woord in het Baskisch heeft reeds
Stokes ib. 226 de aandacht ge-
vestigd, namelijk iraze, iratze
"varen", dat uit gall. ratis,
iersch raith, Breton radenn
schijnt ontleend te zijn (eenigen
twyfel bij mij wekken echter de
door u opgegeven vormen iri
en irangai, iraurgi, die zich
moeilijk uit gall. ratis laten
verklaren, en hetzelfde geldt van
iñartor, irartor en iradulle,
dat uit * ira "varen" en -dulle
= dulle schijnt samengesteld).

Maar laat ik u niet langer met
mijn geëtymologiseer vervelen. ⁷²

doe tegenwoordig bijna niets an-
ders en hoop ik over een paar
jaar daarvoor een bewijs (een
etym. woordenboek van het Skt.)
aan te bieden.

Met Mei a.s. gaar wij in
Soest wonen (een keer of drie
in de week zal ik voor mijn
colleges in Amsterdam moeten ko-
men), waarvoor wij ons veel voor-
stellen. Ik huurde er een huis
met grooten tuin — een aanmer-
kelijke vooruitgang bij een Amster-
damsh bovenhuis. Soest is een
heerlijk rustige plaats.

Met oprechte loofachting blijf ik,
mij bij voortdoring in Uwe vriende-
lyke gerindheid aanbevelende,

Uw dienstwillige
C. M. Blom

31.2

Italië

N° 31 (Dodgson)

Monsieur

Monsieur Jhs. W. J. van Eys

Wolkenbeek

San-Remo

1897
21 Sept.

Leiden, 3 Febr. 1903
Brechtstraat 53

Hoogwelgeborenheden,

het is al zeer lang geleden, dat ik U het laatste heb geschreven. De omstandigheid echter, dat ik bijna geen tijd had om mij met het Baskisch bezig te houden, maakte dat ik mij maar stil hield. Nu evenwel kan ik U een verhandeling toezenden, die aan de Baskische klankleer gericht is, in de hoop, dat die het een en ander zal bevatten, wat U dunnemelijk voorkomt. Ik neem de vrijheid U op de Nachträge aan het einde opmerkzaam te maken.

Daarin vindt u behalve verbeteringen van fouten en vergissingen o.a. eene nieuwe verklaring van Bilarransi. Hier en daar heb ik met veel profijt de door u ontdekte Refranes van 1596 geconsulteerd (b.v. bij de bespreking van elur : edur en belar : bedat).

Vóór alles had ik u echter wel naar den toestand uwer gezondheid mogen vragen. Ten zeerste hoop ik, dat u nog steeds met dezelfde frischheid en opgewektheid de Baskische taalstudie beoefent, die eigenlijk door u eerst tot een tak van wetenschap is gemaakt.

Het zal u interesseeren, dat een
begeerd student in de Letteren,
de heer v. Ginneker S. J. zich
thans ook met het Baskisch
berighoudt, voornamelijk uit
taalpsychologische beweegrede-
nen. En hoe interessant is het
Baskisch niet voor den taalpsy-
choloog!

Wat myzelf betreft, ik heb helaas
slechts in de vakantie tijd om
flink Baskisch te werken: gedures-
de der cursus heb ik het te druk
met Oud Germaansche tales en
met Slavische talen (voor deze
laatste heb ik steeds enige leerlin-
gen). Toch ben ik bezig een
uitgebreid materiaal te verzamelen
over Baskische woordvorming

en heb ik daartoe verscheiden
Baskische boeken geëxcerpeerd.

Over een paar jaar hoop ik
U een boek over dat onder-
werp te kunnen toezenden.

Nogmaals U — en Mevrouw
Uwe echtgenoot — de beste
gezondheid toewenshende, blijf
ik met gevoelen van hoog-
achting en vriendschap.

Hoogwelygevoort

Uw denker.
C. J. Uhlerbeck

32.2

Monsieur

Monsieur Mr. W. J. van Eys

Sanremo

Italie

No 32

Whebeck.

3 Fev. 1903

(Van Ginneren)

Leiden 2 Mei 1903

Brechtstraat 53.

Hoogewelgeborenheer,

wil mij hartelyken dank ontwaagen voor
 uw vriendelyk schrijven. Met grootte
 belangstelling las ik uw opmerkingen
 aangaande het een en ander, b.v. over
 de a in haboro. Het is inderdaad
 niet onderkbaar, dat wij hier met accent-
 invloed te maken hebben. Bohor en
ohortz zijn wel eigenaardig geïsoleer-
 de gevallen. Het wil mij echter voor-
 komen, dat de slordigheid is de uitpraak,
 die ~~tot~~ de e is de ^{eerste} lettergreep tot o
 heeft gemaakt, in elk geval bevorderd
 zal zijn door de omstandigheid, dat de
 vocaal der volgende syllabe een o was.
 Over orpo, espo zal ik nog eens re-
 denken: dat -po ziet er vreemd uit.

Der Caatshes tyd werd ik niet veel,
doar ik wat aan overspanning lyd.
Ook te Amsterdam heb ik daarvoor
wel eens last gehad. Het enige genees-
middel is wat rust nemen. Maar
wie linguist van nature is, kan
niet leven buiten diverse talen,
zoodat rust heel moeiljk te berei-
ken is. Van der zoner gaar wy
naar het Bakeland: ik stel mij
hiervoor veel voor, al begrijp
ik wel, dat ik veel moeite zal heb-
ben om de Bakken te verstaan. Wat
looper de dialecten vites! Het Bir-
caisch en het Souletis bv.!

Ik lees en excerpier voor mijn toe-
komstig geschrift over de Bakische
woordvorming alle Bakische teksten,
die ik in handen kan krijgen. De
pièce de résistance onder mijz apparatus
is natuurlijk Ligarrague. D'Urtés
Genesis- en Exodus-vertaling zal ook
wel het een en ander opleveren. Bijzonder
veel leeren ons op het gebied der

woordvorming de verschillende spreekwoor-
den collecties. Van secular heb ik helaas
alleen die stukken, welke bij Mahn te vin-
den zijn, maar die bevatten reeds heel
wat. Ook aan de woord-samenstelling
geef ik veel aandacht: wij vinden in
het Baskisch volkomen dezelfde types
van samengestelde nomina als in de
Indo-germaansche talen. Vooral de
copulatieve samenstellingen als aita-
mak en de possessieve samenstellin-
gen als eskumotz zijn interessant
voor den Indo-germanist.

Dodgson overstelpt mij tegenwoordig
weer met briefkaarten. Op eene daarvan
deelt hij mij mede, dat hij "Sanskrit
elements" is het Baskisch meent te
bespeuren.

U van harte een voortreffelijke gezond-
heid toewenshende blijf ik met vriendschap
en hoogachting

Uw dienstw.

C. Uhlenbeck

33.2
Italie

Monsieur

Monsieur Jhr. W. J. van Eys

San Remo

no 33

Wllembeck

2 Mai 1903

(Ourrages basques Dodgson)

39.1

Leides, 2 Dec. 1905.

Koozwekebonu Keer,

wat werd ik deser dagen aanre-
naam verrast door Uw vriende-
lijk schrijven! Het doet mij
vooral genoegen daarmede te
zien, dat U, ondanks het
stijgen van Uwe jaren een
goede gezondheid geniet en
Uw jeugdige frischheid van
geest bewaart.

Dat door Klommel geiteerde
ika "een", zal wel ge-
abstraheerd weren uit hamai-
ka (hama - ika 10 + 1
evenals hama - bi 10 + 2 enz.).

Maar hij had er in elk
geval bij moeten zeggen,
dat een woord ika "een"
— afgezien van het alles be-
halve duidelijke hamaika —
in het Baskisch geheel onbe-
kend is. Wat mij betreft, heb
ik over het tweede lid van
hamaika geen meening.
Dat ik van declinatie spreek,
moet u niet bevreemden. Ook
de 7de. declinatie is niet
anders dan agglutinatie
van postposities, al zijn
de voegen niet zoo duidelijk.
Binnenkort zal ik u ~~aan~~

mijn akademie-voordracht stu-
ren, getiteld: Karakteris-
tiek der Baskische gramma-
tica. Daar is heb ik mijn
standpunt uiteenzet. U
zal daar ook enkele pole-
miserende opmerkingen tegen
Uwe Grammaire comparée
is aantreffen, betreffende de
uitspraak van het Baskisch.
Dat die evenwel niets af-
doen aan mijn diep respect
voor dat standaardwerk, zal
U op andere plaatsen van
mijn artikel blijken.
Het boek van Trombetti heb

ik met groote belangstelling
gelezen, al vind ik zijn
betoog in het algemeen zeer
zwak. In het Museum
zal er binnen enkele maanden
een door mij geschreven recen-
sie van uitkomen, waarin
ik de bewonderenswaardige
geleerdheid en combinatiegave
van den schrijver erkent, maar
de voorbarigheid van een dergel-
ijk betoog is het licht tracht
te stellen. Met beleefde en
vriendschappelijke groeten
blijf ik

Uw toegewijde en
dijntw.

A. W. H. van

Italie ^{34.2}

Monsieur

Monsieur Jhr. W. J. ^{Eys}

N^o ~~28~~ 34 San Remo

2 Dec. 1905
(Prombetti)

Opzender: C.G. Uhlenbeck
Leiden

